

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการฝึกควบคุมกระบวนการอ่าน โดยการแลกเปลี่ยนบทบาทที่มีต่อความสามารถในการอ่านเข้าใจความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ด้อยความสามารถในการอ่าน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการอ่าน เข้าใจความด้วยการทดสอบค่า สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานที่เสนอไว้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 หลังการทดลองกลุ่มที่ได้รับการฝึกควบคุมกระบวนการอ่านโดยการ แลกเปลี่ยนบทบาท มีความสามารถในการอ่านเข้าใจความสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกควบคุม กระบวนการอ่าน จากการทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนน ความสามารถในการอ่านเข้าใจความ ด้วยการทดสอบค่าที่ (t-independent test) ตามตารางที่ 9 ผลการทดสอบพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการอ่านเข้าใจความ ของกลุ่มที่ได้รับการฝึกควบคุมกระบวนการอ่านโดยการแลกเปลี่ยนบทบาท แตกต่างจากกลุ่มที่ ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ กลุ่มที่ได้รับการฝึกควบคุม กระบวนการอ่านโดยการแลกเปลี่ยนบทบาท มีความสามารถในการอ่านเข้าใจความสูงกว่ากลุ่ม ที่ไม่ได้รับการฝึกควบคุมกระบวนการอ่าน ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1

จากผลการวิจัยนี้ สามารถอธิบายตามทฤษฎีกลไกควบคุมกระบวนการทางปัญญา (Baker and Brown 1984 ; Cross and Paris 1987) ที่กล่าวถึงกลไกควบคุม กระบวนการทางปัญญาว่าประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ คือ ความรู้เกี่ยวกับปัญญา และการควบคุมปัญญา ซึ่งความรู้เกี่ยวกับปัญญานั้นแสดงออกมาในรูปของความรู้ความสามารถ ตนเองของผู้อ่าน ความรู้เกี่ยวกับความยากง่ายหรือซับซ้อนของงาน และความรู้เกี่ยวกับสิ่ง ต่าง ๆ ที่จะมามีอิทธิพลต่อการอ่าน หรือความรู้เกี่ยวกับกลวิธีในการอ่านว่ากลวิธีใดที่ควรจะนำ มาใช้เพื่อช่วยให้อ่านได้ดียิ่งขึ้น

ความรู้ทั้งสามประการนี้ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้อ่านประสบผลสำเร็จในการอ่าน ผู้อ่านยังต้องรู้จักควบคุมปัญญาของตนเองด้วย ในระหว่างการอ่านผู้อ่านต้องรู้จักตรวจสอบ ความเข้าใจของตนเอง เพื่อจะได้ทราบว่าตนเองเข้าใจบทอ่านหรือไม่ วิธีการที่ใช้ในการอ่าน

ได้ผลมาน้อยเพียงใด ถ้าไม่ได้ผลก็ต้องหาวิธีใหม่ที่จะช่วยให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น กลไกเหล่านี้เรียกว่าการควบคุมกระบวนการอ่าน ซึ่งเป็นกลไกหนึ่งในการควบคุมกระบวนการทางปัญญา กลไกดังกล่าวนี้มีความสำคัญต่อการอ่านมาก ถ้าผู้อ่านไม่ใช้กลไกนี้ในระหว่างการอ่าน ผู้อ่านจะไม่ทราบว่าตนเข้าใจบทอ่านหรือไม่ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้จะพบในเด็กเล็กหรือผู้ที่มีความสามารถในการอ่าน แต่จากการที่เด็กที่ด้อยความสามารถในการอ่านได้รับการฝึกควบคุมกระบวนการอ่าน ทำให้ความสามารถในการอ่านของเด็กกลุ่มนี้สูงกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการฝึก ดังนั้นการที่เด็กในกลุ่มนี้มีความสามารถในการอ่านเข้าใจความสูงขึ้น จึงน่าจะเป็นผลมาจากการแลกเปลี่ยนบทบาท

การแลกเปลี่ยนบทบาท เป็นการฝึกให้เด็กใช้กลวิธีการอ่านในการควบคุมกระบวนการอ่าน และช่วยให้เกิดความเข้าใจในการอ่าน โดยให้เด็กได้ทดลองใช้กลวิธีการอ่าน ด้วยการแสดงบทบาทในการตั้งคำถาม สรุปความ ทำความเข้าใจให้ชัดเจน และคาดคะเนเหตุการณ์ ซึ่งการใช้กลวิธีการอ่านของเด็กจะอยู่ภายใต้การดูแลของครูตลอด องค์กรประกอบที่ทำให้การแลกเปลี่ยนบทบาทประสบผลสำเร็จเนื่องมาจาก

1. การสอนโดยการให้ความช่วยเหลือแนะนำ (Scaffolding instruction) พาลินซาร์ (Palincsar 1986 : 73-88) กล่าวว่า ในการสอนเด็กที่ด้อยความสามารถในการอ่านให้รู้จักใช้กลวิธีการอ่านมาแก้ปัญหาการอ่านนั้น การแนะนำให้เด็กรู้ถึงขั้นตอนและประโยชน์ของกลวิธี แต่กลวิธีนั้นจะไม่ได้ผลดีเท่ากับการฝึกโดยมีการชี้แนะ (Guide practice) อย่างเป็นระบบต่อเด็ก ทั้งนี้เพราะเด็กมีความสามารถจำกัด และกิจกรรมทางปัญญาทั้งหลายก็เป็นสิ่งที่ยากและซับซ้อนเกินความสามารถของเด็ก ดังนั้นจำเป็นที่จะต้องให้ความช่วยเหลือแนะแนวทางให้แก่เด็ก จึงจะทำให้เด็กใช้กลวิธีการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดนี้ยังตั้งอยู่บนพื้นฐานของช่วงพัฒนาการของเด็ก (Zone of proximal development) ซึ่งเป็นช่วงที่เด็กไม่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองหรือตามลำพัง แต่จะทำได้ถ้าได้รับความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่หรือทำร่วมกับเพื่อนที่ทำได้ การช่วยเหลือต่าง ๆ ที่มีต่อเด็กจะลดน้อยลงเมื่อเด็กแสดงให้เห็นว่าเขามีความสามารถมากขึ้น

หัวใจสำคัญของการสอนวิธีนี้คือ การปฏิสัมพันธ์ที่เป็นไปตามธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นในการทำร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งเวิร์ตช (Wertsch 1984 quoted in

Palincsar 1987 : 75) กล่าวว่า เป็นการสอนกระบวนการการเรียนรู้ และบทบาทที่สำคัญของการสอนกระบวนการเรียนรู้ก็คือ การสนทนานั้นเอง เขาได้ตั้งสังเกตเห็นว่าในการพยายามจะแก้ปัญหาคำถามต่าง ๆ เด็กมักจะใช้วิธีตั้งคำถามเพื่อโต้ตอบกับตัวเอง และเริ่มที่จะยอมรับความคิดต่าง ๆ เมื่อเด็กได้ร่วมแก้ปัญหามาจากเพื่อนที่มีประสบการณ์มากกว่า ซึ่งการสนทนาเหล่านี้กระตุ้นให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมแม้ว่าเด็กจะยังไม่มีความสามารถหรือใช้กลวิธีต่าง ๆ ได้ อย่างอิสระก็ตาม แต่การสนทนาในสภาพทั่ว ๆ ไปในห้องเรียนนั้นครูมักจะเป็นผู้ผูกขาดการสนทนามากกว่า ดังนั้นการแลกเปลี่ยนบทบาทจึงได้รับการพัฒนาขึ้นมาในลักษณะของการเรียนแบบร่วมมือที่ให้ทุกคนร่วมกันทำความเข้าใจบทอ่าน โดยใช้กลวิธีที่ช่วยให้ความเข้าใจในการอ่าน และช่วยในการควบคุมกระบวนการอ่าน ส่วนการให้ความช่วยเหลือแนะนำเกิดขึ้นตลอดเวลาของการอ่าน

จากบรรยากาศที่อบอุ่น การให้ความช่วยเหลือแนะนำ การยกย่องชมเชย ตลอดจนการยอมรับความสามารถของเด็ก ช่วยให้เด็กรู้สึกมีคุณค่าและภาคภูมิใจในความสามารถของตน จึงทำให้กลุ่มทดลองประสบผลสำเร็จในการใช้การแลกเปลี่ยนบทบาทในการฝึกควบคุมกระบวนการอ่านเพื่อความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

2. การเรียนแบบร่วมมือ (cooperative learning) นักจิตวิทยาปัญญา นิยมกล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการฝึกกิจกรรมทางด้านการรู้การเข้าใจ (Brown and Campione 1986) ในการสนทนาแลกเปลี่ยนบทบาทกันนั้น เด็กได้ใช้การเรียนแบบร่วมมือในการทำความเข้าใจบทอ่าน เด็กแต่ละคนจะได้เห็นคนอื่น ๆ ใช้กลวิธีการอ่านในระหว่างการสนทนา และอาจสนับสนุนและช่วยเหลือเพื่อน การสังเกตและการฝึกร่วมกับผู้อื่นจะช่วยให้เด็กรับความคิดต่าง ๆ ของผู้อื่น และพยายามพัฒนาตนเองขึ้นมา นอกจากนั้นแล้ว การปฏิสัมพันธ์กันอย่างร่วมมือ เช่น การอธิบายการใช้กลวิธีการอ่านให้ผู้อื่นฟังด้วยคำพูดของตนเอง จะช่วยให้เด็กประมวลผลกิจกรรมทางปัญญาที่ซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้น (Brown and Campione 1986) นั่นคือ ความเข้าใจจะเกิดขึ้นจากการที่เด็กต้องการจะอธิบายขยายความ หรือป้องกันตนเอง (defense) ภาระที่ต้องอธิบายจะผลักดันให้เด็กจำเป็นต้องประเมิน บุรณาการ และขยายความความรู้ในวิธีใหม่ (Brown and Campione 1986 : 1066) นอกจากนั้นแล้วกิจกรรมการร่วมมือยังต้องการให้เด็กแสดงความรู้ของ

คนออกมาเพื่อที่จะสรุปครอบคลุม (generalizations) และขยายความด้วยการแสดงความคิดเห็นกับเพื่อน ซึ่งทั้งสองสิ่งนี้ทำให้เด็กเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ใหม่กับความรู้เดิม จึงนับได้ว่าเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการสร้างเสริมการประมวลผลในระดับลึก "depth of processing"

สมมติฐานข้อที่ 2 กลุ่มที่ได้รับการฝึกควบคุมกระบวนการอ่านโดยการแลกเปลี่ยนบทบาทมีความสามารถในการอ่านเข้าใจความหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง จากการทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการอ่านเข้าใจความ ด้วยการทำทดสอบค่า ที (t-dependent-test) ตามตารางที่ 10 ผลการทดสอบพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการอ่านเข้าใจความของกลุ่มที่ได้รับการฝึกควบคุมกระบวนการอ่านโดยการแลกเปลี่ยนบทบาทจากการทดสอบหลังการทดลองแตกต่างจากการทดสอบก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ กลุ่มที่ได้รับการฝึกควบคุมกระบวนการอ่านโดยการแลกเปลี่ยนบทบาท มีความสามารถในการอ่านเข้าใจความหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ส่วนการทดสอบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการอ่านเข้าใจความของกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกควบคุมกระบวนการอ่าน จากการทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลองพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ กลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกควบคุมกระบวนการอ่านมีความสามารถในการอ่านเข้าใจความไม่สูงขึ้นจากที่ไม่ได้ฝึก

จากผลการวิจัยที่ค้นพบนี้ สามารถอธิบายได้ว่า นักเรียนกลุ่มที่ฝึกควบคุมกระบวนการอ่านสามารถพัฒนาการใช้กลวิธีการอ่านในการควบคุมกระบวนการอ่านและช่วยให้เกิดความเข้าใจในการอ่านได้ ซึ่งเป็นผลมาจากการที่นักเรียนได้รับการฝึกแลกเปลี่ยนบทบาท โดยมีองค์ประกอบที่ช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการฝึกคือ

1. การได้รับความช่วยเหลือแนะนำจากครู จะเห็นได้ว่าการฝึกระยะแรกผู้วิจัยซึ่งในที่นี้หมายถึงครูได้แสดงเป็นตัวอย่างให้นักเรียนเห็นว่าจะใช้กลวิธีการอ่านอย่างไร หลังจากนั้นจึงให้นักเรียนมาแสดงบทบาทเป็นครู แต่ก่อนจะถึงขั้นนี้ครูจะต้องมั่นใจว่าเด็กสามารถปฏิบัติได้ อย่างไรก็ตามครูยังคงคอยให้ความช่วยเหลือแนะนำ หรือกระตุ้นให้เด็กมีการแสดงความคิดเห็นอยู่ตลอดเวลา (ดูวิธีการฝึกที่ภาคผนวก ข หน้า 133) ในการให้ความช่วยเหลือของครูนั้นนอกจากจะช่วยให้เด็กใช้กลวิธีการอ่านอย่างถูกต้องแล้ว ยังเป็นการตรวจสอบความผิดพลาด

ในการใช้กลวิธีการอ่านทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง ซึ่งครูจะช่วยอธิบายขยายความให้นักเรียนเข้าใจยิ่งขึ้น และเมื่อเด็กสามารถพัฒนาตนเองได้ การเข้ามามีส่วนร่วมของครูก็จะค่อย ๆ ลดลงไป

2. การอธิบายเกี่ยวกับกลวิธีการอ่าน การอธิบายเหล่านี้จะมีลักษณะเดียวกันกับวิธีการสอนที่เรียกว่า การสอนโดยตรง (direct instruction) ที่นำมาใช้สอนกลวิธีการอ่าน ซึ่งนอกจากจะเป็นการสอนกลวิธีการอ่านให้นักเรียนเห็นขั้นตอนโดยชัดเจนแล้ว ครูยังอธิบายรายละเอียดอีกว่า กลวิธีนี้คืออะไร ใช้อย่างไร และมีเหตุผลใดที่ต้องใช้กลวิธีเหล่านี้ในการอ่าน วิธีการสอนเหล่านี้จะทำให้เด็กตระหนักถึงกลวิธีการอ่านว่ามีประโยชน์อย่างไร รู้จักที่จะเลือกใช้กลวิธีการอ่านตามสถานการณ์การเรียนรู้ และรู้จักเหตุผลในการใช้ ทำให้เด็กใช้กลวิธีการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้จนประสบผลสำเร็จมาก เช่น การอธิบายให้เห็นความสัมพันธ์ของกระบวนการทางปัญญากับการใช้กลวิธีการอ่าน พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลประกอบการใช้กลวิธีนั้น ๆ ทำให้เด็กในกลุ่มที่ด้อยความสามารถในการอ่านมีความตระหนักในการใช้กลวิธีการอ่าน และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการอธิบายเหตุผล (Duffy et.al 1987)

3. การเรียนแบบร่วมมือ จะเห็นได้ว่าการแลกเปลี่ยนบทบาท เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมมือกันทำงาน นั่นคือช่วยกันทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง ผลจากการร่วมมือทำให้นักเรียนสามารถใช้กลวิธีการอ่านได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากการเปรียบเทียบการเป็นผู้นำกลุ่มครั้งแรกและครั้งหลัง ในการเป็นผู้นำกลุ่มครั้งหลัง นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกแลกเปลี่ยนบทบาทส่วนใหญ่สามารถตั้งคำถาม สรุปความ ทำความเข้าใจให้ชัดเจน และคาดคะเนเหตุการณ์ได้ดียิ่งขึ้นกว่าการเป็นผู้นำครั้งแรก (ดูตารางที่ 12 ภาคผนวก ข หน้า 14๘) ทั้งนี้เนื่องมาจากสาเหตุที่นักเรียนได้สังเกตเห็นคนอื่น ๆ ใช้กลวิธีการอ่านในระหว่างสนทนาร่วมกัน เมื่อนักเรียนใช้กลวิธีการอ่านไม่ถูกต้อง ก็จะได้รับการโต้แย้งหรือแสดงความคิดเห็นจากเพื่อน สิ่งเหล่านี้ก็จะรับเข้ามาและพยายามปรับปรุงตัวเอง ขณะเดียวกันเมื่อเด็กต้องการอธิบายความคิดของตนเองให้ผู้ฟัง เด็กจะต้องบูรณาการความคิดของตนเองใหม่เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเข้าใจตรงกันทั้งผู้อธิบายและผู้ฟัง ตลอดระยะเวลาของการฝึก จึงทำให้เด็กกลุ่มที่ได้รับการฝึกแลกเปลี่ยนบทบาทมีความสามารถในการอ่าน เข้าใจความสูงขึ้นทั้งการทดสอบหลังการ

ทดลอง และการทดสอบระหว่างการทดลองจะเห็นได้ว่า คะแนนความสามารถในการอ่าน เข้าใจความของเด็กเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบจากการเป็นผู้นำครั้งแรกและครั้งหลัง นอกจากนั้นแล้วคะแนนความสามารถในการอ่าน เข้าใจความของกลุ่มทดลองหลังการทดลองแต่ละวัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 80 ของคะแนนเดิมในการทดสอบ คิดเป็นร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด (คูศารางที่ 13 ภาคผนวก ข หน้า 141.) ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พาลิน- ชาร์ และบราวน์ (Palincsar and Brown 1984) ที่ศึกษากลุ่มเด็กที่ด้อยความสามารถ ในการอ่านและได้ผลเช่นเดียวกัน คือวิธีการแลกเปลี่ยนบทบาทช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนา- การใช้กลวิธีการอ่าน เป็นผลให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน เข้าใจความสูงขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือยังแสดงให้เห็นอีกว่า เด็กที่ให้หรือรับคำ อธิบายโดยการขยายความจากเพื่อน เรียนได้ดีว่าการได้รับคำตอบที่ถูกต้องจากเพื่อนอย่าง เดียว (Webb 1982) และจากการสอนโดยตรงร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือในการฝึกกล วิธีการอ่าน ทำให้เด็กได้รับการฝึกดังกล่าวมีความสามารถในการจับใจความสำคัญของเรื่อง ได้ดีกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึก (Steven et.al 1991)

นอกจากนั้นแล้วจากการศึกษาวิจัยในระยะยาวในการนำวิธีการเรียนแบบร่วมมือ ในการฝึกเด็กให้ใช้กลวิธีการอ่าน ผลปรากฏว่าการให้เด็กที่มีความสามารถแตกต่างกันฝึกเป็น คู่หรือเป็นกลุ่ม และสลับบทบาทในการตรวจสอบความเข้าใจในการอ่าน และการจำ ทำให้ เด็กที่ได้รับการฝึกมีความสามารถในการจำและเข้าใจได้ดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้สลับบทบาทกัน (Dansereau et.al 1979)

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ จึงทำให้นักเรียนที่ได้รับการฝึกควบคุมกระบวนการอ่านโดยการแลกเปลี่ยนบทบาท มีความสามารถในการอ่าน เข้าใจความสูงขึ้นกว่าก่อนได้ รับการฝึก ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2

ดังนั้นจึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า วิธีการแลกเปลี่ยนบทบาท เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ในการฝึกควบคุมกระบวนการอ่าน และช่วยให้เด็กใช้กลวิธีการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นแล้วยังช่วยให้เด็กมีความตระหนักถึงความสำคัญของกลวิธีการอ่าน ทั้งยังสามารถใช้ กลวิธีการอ่านตรวจสอบความเข้าใจของตนเองได้ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อทดสอบว่าความ พยายามของตนเองบรรลุผลสำเร็จหรือไม่ ซึ่งสามารถทำได้จากการทดสอบความเข้าใจใน สถานการณ์การอ่าน หรือในการสอบ การควบคุมกระบวนการอ่านเหล่านี้จะเป็นกุญแจสำคัญ